

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

z udziałem pełnomocnika wnioskodawcy adwokata M. K.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,

na posiedzeniu w dniu 17 kwietnia 2024 r.,

zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy na postanowienie Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 28 września 2023 r. sygn. akt I ZI 7/23

postanawia:

I. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;

II. nie uwzględnić wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego;

III. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa;

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 20 stycznia 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) adw. W. M. - pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego W. P. wniósł o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Prezesa Sądu Okręgowego w T. sędziego A. B. za czyn polegający na tym, że podczas wykonywania czynności służbowych działając wspólnie i w porozumieniu z Panią B. W., Panią M. N. i Panem K. C. w T., woj. [...] przy ul. [...] od dnia 27.06.2016 r. do dnia 09.08.2016 r., doprowadził do niezgodnego z prawem zainicjowania względem kuratora

zawodowego W. P. postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w ten sposób, że poświadczył nieprawdę co do daty wpływu pism z KPP w B. z dnia 03.06.2016 znak [...] oraz ZI- MOPS w N. z dnia 07.06.2016 r. znak [...] do Prezesa Sądu Okręgowego w T. zamieszczając na piśmie Kuratora Okręgowego SO w T. nr [...] prezentatę datowaną na dzień 11 lipca 2016 r., chociaż rzeczone dokumenty wpłynęły do Prezesa Sądu Okręgowego w czerwcu 2016 roku lub jeszcze wcześniej, czym działał na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego pokrzywdzonego, to jest o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w związku z wniesionym do X Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w R. substydiarnym aktem oskarżenia.

W uzasadnieniu wniosku, pełnomocnik oskarżyciela substydiarnego podał, że złożył uprzednio wniosek w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej m.in. Prezesa Sądu Okręgowego w T. sędziego A. B. Podkreślił jednak, że uchwałą z dnia 26 sierpnia 2021 r., sygn. akt [...] Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej m.in. Prezesa Sądu Okręgowego w T. sędziego A. B. Ponadto, uchwałą z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt II DIZ 63/21 Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna utrzymał w mocy zaskarżoną przez oskarżyciela substydiarnego uchwałę. Wskazał, że do dziś nie zostało wydane przez właściwy sąd dyscyplinarny orzeczenie w przedmiocie zezwolenia lub nie zezwolenia na pociągnięcie m.in. Prezesa Sądu Okręgowego w T. sędziego A. B. do odpowiedzialności karnej za czyn objęty przedmiotem niniejszego postępowania (k. 2-17).

Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej postanowieniem z dnia 28 września 2023 r. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej p.u.s.p.) umorzył postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie Prezesa Sądu Okręgowego w T. sędziego A. B. do odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zaś kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł pełnomocnik oskarżyciela substydiarnego, zarzucając mu, że „zapadło ono z naruszeniem dyspozycji art. 17 §

1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 27 § 1 pkt 1a ustawy o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w zw. z art. 260 w zw. z art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej poprzez błędne przyjęcie że w ramach niniejszego postępowania zachodzi powaga rzeczy osądzonej wynikająca z wydania uchwały przez Sąd Najwyższy w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I DI 33/21, a to z uwagi na wydanie postanowienia przez Trybunał Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2021 r., sygn. akt C-204/21R nakazującego w pkt 1 sentencji w/w judykatu zawieszenie wskazanej normy prawnej w zakresie przyznania Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (Polska) właściwości do orzekania w pierwszej i w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej, na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie, oraz, po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już na podstawie tego artykułu uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982), a tym samym braku istnienia w obrocie prawnym orzeczenia w przedmiocie zezwolenia lub nie zezwolenia na pociągnięcie oskarżonego do odpowiedzialności karnej za czyny objęte przedmiotem niniejszego postępowania.”

W oparciu o przytoczony wyżej zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi pierwszej instancji oraz przyznanie pełnomocnikowi wyznaczonemu z urzędu Adwokatowi W. M. kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżycielowi subsydiarnemu z urzędu, które nie zostały przez niego opłacone w całości ani w części.

Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje.

Zażalenie pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego nie zasługuje na uwzględnienie.

Faktem jest, iż postanowieniem Wiceprezes TSUE z dnia 14 lipca 2021 r. Rzeczpospolita Polska została zobowiązana między innymi, natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21, do „*zawieszenia, po pierwsze, stosowania przepisów art. 27 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zmienionej ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, i innych, na podstawie których Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego (Polska) jest właściwa do orzekania w pierwszej i w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej, na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie, oraz, po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już na podstawie tego artykułu uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982).*”

Zauważyć jednak należy, iż stroną uczestniczącą w sprawie C 204/21R i zobowiązaną do wykonania postanowienia o zastosowaniu środków tymczasowych była Rzeczpospolita Polska, a nie ówczesna Izba Dyscyplinarna. Niestety do czasu wydania wyroku w powyższej sprawie przez TSUE nie zostały podjęte żadne działania o charakterze legislacyjnym lub administracyjnym mające na celu wykonanie wyżej wymienionego postanowienia o zastosowania środków tymczasowych. Zgodzić się należy ze skarżącym, iż mimo zaniechania jakichkolwiek działań ze strony władzy ustawodawczej lub wykonawczej, ówczesna Izba Dyscyplinarna winna była wstrzymać się z rozpoznaniem sprawy prowadzonej pod sygn. akt I DI 33/21 i wydaniem rozstrzygnięcia, co najmniej do czasu wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C 204/21R.

Jednakże stwierdzone zaniechania po stronie władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej nie mogą stanowić podstawy zarzutu obrazy prawa materialnego, która polega na niewykonaniu nakazu lub zakazu o charakterze bezwzględny, ale wynikającego z konkretnego przepisu obowiązującego prawa krajowego.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Nie stanowią zatem źródeł prawa postanowienia i wyroki organów międzynarodowych, w tym TSUE. W związku z tym niewykonanie przez sąd krajowy nakazów lub zakazów wynikających z postanowień i orzeczeń postanowień i wyroków TSUE nie może skutkować nieważnością wydanych przez tenże organ orzeczeń, chyba, że skutek taki wynika z konkretnego przepisu prawa krajowego (Konstytucji, ustawy lub rozporządzenia).

Wykonanie zapisów między innymi w/w postanowienia o zastosowaniu środków tymczasowych nastąpiło dopiero poprzez uchwalenie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259), mocą której zlikwidowana została Izba Dyscyplinarna, a w jej miejsce została utworzona Izba Odpowiedzialności Zawodowej, składająca się z 11 sędziów wyznaczonych do orzekania w tej izbie na 6 letnią kadencję przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród sędziów Sądu Najwyższego wylosowanych na posiedzeniu Kolegium Sądu Najwyższego przez przewodniczącego tego kolegium. Zgodnie z art. 8 ust 2 cyt. ustawy sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy należące do właściwości Izby Dyscyplinarnej przejęła do prowadzenia Izba Odpowiedzialności Zawodowej.

W należących do właściwości Izby Dyscyplinarnej przed dniem wejścia w życie cyt. wyżej ustawy sprawach dyscyplinarnych, Izba Odpowiedzialności Zawodowej, z urzędu, na pierwszym posiedzeniu w sprawie, zobowiązana została do rozpatrzenia orzeczonego przez Izbę Dyscyplinarną zawieszenia w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne albo wobec którego została wydana uchwała zezwalająca na

pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i obniżenie wynagrodzenia lub uposażenia sędziego na czas trwania zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych albo postępowania dyscyplinarnego (art. 9). W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie cyt. ustawy sędziemu, w stosunku do którego wydany został przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej, prawomocny wyrok dyscyplinarny lub podjęta została uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, przysługiwał wniosek o wznowienie postępowania, podlegający rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy - Izbę Odpowiedzialności Zawodowej w składzie 3 sędziów orzekających (art. 18 ust 1 i 2 cyt. ustawy).

Na postanowienie oddalające wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiające go bez rozpoznania przysługiwało zażalenie do innego składu Sądu Najwyższego. Orzekając w przedmiocie wznowienia postępowania Sąd Najwyższy uprawniony był do uchylenia zaskarżonego wyroku lub zaskarżonej uchwały i rozstrzygnięcia sprawy co do istoty albo umorzenia postępowania. Od tego orzeczenia środek odwoławczy nie przysługiwał. (art. 18 ust. 4 i 5 cyt. ustawy).

Konkludując, z przytoczonych wyżej przepisów cyt. ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw wynika jednoznacznie, iż prawomocne orzeczenia i uchwały wydane przez zlikwidowaną Izbę Dyscyplinarną są ważne i skuteczne w stosunku do wszystkich grup zawodowych, podlegających jej właściwości rzeczowej (m. in.: sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, lekarzy, notariuszy). Jedynie w stosunku do sędziów i tylko prawomocny wyrok dyscyplinarny lub uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wydane z udziałem sędziego Izby Dyscyplinarnej podlegały weryfikacji, jednakże w trybie określonym w art. 18 cyt. ustawy. Weryfikacji takiej ustawa nie przewidywała natomiast co do prawomocnych orzeczeń i uchwał wydanych wobec przedstawicieli innych zawodów.

W konsekwencji stwierdzić należy, iż sąd *a quo* prawidłowo ustalił, iż niniejsze postępowanie pokrywa się z przedmiotem postępowania w sprawie już prawomocnie zakończonej o sygnaturze akt I DI 33/21 (i utrzymanej w mocy przez

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 26 sierpnia 2021 r., sygn. akt II DIZ 63/21), w której to Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Okręgowego w T. A. B. W obu postępowaniach zachodzi tożsamość podmiotu i przedmiotu przestępstwa, przedmiotu czynności wykonawczej, a także miejsca, czasu i okoliczności jego popełnienia.

Powyższe ustalenie prowadzi zatem do oczywistego wniosku, iż w sprawie zachodzi przeszkoda procesowa określona w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p. w postaci *res iudicata*, obligująca sąd I Instancji do umorzenia postępowania.

Odnośnie do kosztów zastępstwa procesowego należy przypomnieć, iż wniosek pełnomocnika o zasądzenie mu stosownego wynagrodzenia podlega rozpoznaniu przez sąd, który wyznaczył go z urzędu oskarżycielowi substydiarnemu.

Mając powyższe na względzie należało orzec, jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]